

שיחת השבוע

ערב שבת-קודש
פרשת תזריע (החודש)

הגיליון השבועי לכל יהודי 953

כ"ח באדר-ב' התשס"ה
(8.4.05)

יוצא לאור על-ידי צעירי-אגודת-חב"ד — המרכז ת"ד 14 כפר חב"ד 72915, טל' 03-9607588 • עורך: מנחם ברוד • יו"ר: הרב יוסף-יצחק אהרונוב

ספרים

הלכות ליל-הסדר

מאת הרב חיים-אליעזר אשכנזי
בהוצאת מכון שני-אור

ביאור להלכות פסח בשולחן-ערוך הרב. הכרך הראשון עדיין לא יצא-לאור, אבל לקראת החג הופיע הכרך השני, העוסק בכל מגוון ההלכות של ליל-הסדר (סימנים תעה-תפו). 448 עמ'. טל' 700-704120-1.

ערב פסח שחל בשבת

מאת הרב יוסף-צבי רימון
בהוצאת ישיבת הר-עצינן

המחבר, רבו של אלון-שבות דרום, מגיש את ההלכות המיוחדות לשנה זו, כשערב פסח חל בשבת (וכן הלכות פורים משולש וביעור מעשרות). ההלכות מוגשות בקיצור ובבהירות. 176 עמ'. טל' 02-9937333.

עושים סדר

מאת הפרופ' דב גולדברג
בהוצאת ידיעות אחרונות

הגדה של פסח, בפורמט אלבומי מהודר, מעוטרת בדברי הסבר, הלכות ופתגמים חסידיים, לצד איורים מרהיבים. 120 עמ'. להשיג בחנויות הספרים ובבית ההוצאה.

ברוך אומר ועושה

מאת שרה טייכמן
בהוצאת המחברת

תולדות החסיד ר' ברוך פריז (בן החסיד הנודע ר' אברהם פריז). הספר מציג דמות מיוחדת של יהודי עובד ה', שפיו אינו חדל מלמלמל דברי-תורה בכל עת. 294 עמ'. טל' 03-9606044.

זמני השבוע

יושלים ת"א חיפה באר-שבע אילת ניר-זיוק	6:09	6:41	6:45	6:35	6:43	6:28
כניסת השבת	7:10	7:39	7:43	7:44	7:41	
צאת השבת						

המולד: שבת-קודש, 6 בבוקר, 24 דקות 6- חלקים
ראש-חודש ניסן ביום הראשון
פקס: 03-9606169

אינטרנט: www.chabad.org.il

דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il

נדפס בדפוס יד-החמישה כפר-חב"ד, טל' 03-9600280

אין המערכת אחראית לתוכן המודעות ולכשרות

נא לשמור על קדושת הגיליון

יהדות אינה נקנית ב'קפיצה'

מי שלא עברו גיור כהלכה אינם חצי-יהודים אלא גויים גמורים. הבג"ץ יכול להורות למדינה לרשום אותם כיהודים, אבל אין בכוחו להורות לעם-ישראל לקבלם אל חיקו

לאביו, נשאר בן". האם פירוש הדבר שאין קשר בין הבן לאב ושאפשר להיות בן גם בלי זיקה אל האב? ברור שההפך הוא הנכון: מכיוון שהקשר בין הבן לאביו חזק ועמוק כל-כך, לכן גם אם הוא חוטא כלפי אביו, הוא נשאר בנו האהוב.

גיור אינו מבחנים

זה בדיוק ההבדל בין יהודי שאינו שומר תורה ומצוות ובין גר. מי שנולד יהודי, נולד לתוך הברית שכרת הקב"ה עם עם-ישראל בהר-סיני. הוא אינו יכול להינתק ממנה, גם אם יחטא ואף אם יתכחש לברית הזאת. אולם גר יכול להיכנס לברית העם היהודי רק אם הוא מקבל אותה עליו בכל ליבו ונפשו.

יש לכך דוגמאות גם בחברות אנושיות. למשל, אזרח אמריקני יכול שלא לדעת אנגלית, שלא להכיר את החוקה האמריקנית, שלא לזכור את שמות נשיאי ארה"ב. הוא אזרח לכל דבר, מכיוון שנולד אמריקני. אולם המבקש להתאזרח – חייב לקבל עליו את כל ההתחייבויות הללו, וגם אז הוא מתקבל לתקופת ניסיון בלבד.

טעות היא לחשוב שעיקרו של הגיור הוא הלימוד והמבחנים. הלימודים הם רק הכשרה ליישום מהותו האמיתית של הגיור. עיקרו של הגיור הוא הצטרפות לברית שכרת הקב"ה עם העם היהודי בהר-סיני, קבלה נפשית של העיקרון "עמך עמי ואלוקיך אלוקי". הגר צריך לקבל עליו בכנות וברצון את כל חובותיו של יהודי, כמצוות התורה.

בלי קבלה זו לא יכול להיות גיור. יכול אדם להיות בקי בהיסטוריה היהודית, ולהיות גוי טוב. רק אם הוא מקבל עליו את כל החובות של יהודי – אוראז הוא מקבל מהקב"ה את הנשמה היהודית ונעשה יהודי במהותו הפנימית.

מי שלא עברו גיור כהלכה אינם חצי יהודים אלא גויים גמורים. הבג"ץ יכול להורות למדינה לרשום אותם כיהודים, אבל אין בכוחו להורות לעם-ישראל לקבלם אל חיקו. יהדות אינה נקנית ב'קפיצה'.

חלטת בג"ץ להכיר ב'גיורי קפיצה' יוצרת קרע נוסף בין חלקי העם היהודי, ומקרבת את היום שבו יאבד הרישום הממשלתי במדינת ישראל את ערכו. הטענה שהרבנים מקשים על המתגיירים ואינם מאפשרים להם לתת 'קפיצה' קלה אל חיק העם היהודי, מוכיחה חוסר-הבנה מוחלט בעצם מושג הגיור.

לצערנו, רבים רואים בהליך הגיור מעין פרוצדורה רשמית. כשם שעולה חדש צריך להמיר את רישיון הנהיגה הזר לרישיון ישראלי, כך צריך גר לעבור הליך פורמלי כלשהו כדי להיחשב יהודי. מכאן הטענות על הרבנים שאינם מנפיקים תעודות גיור לכל דורש. מכאן גם הטענה: "מה פתאום דורשים מהגר לקיים מצוות; הוא לא רוצה להיות דתי".

אין יהדות בלי תורה

אולי הבלבול נובע מהקביעה ההלכתית "ישראל, אף-על-פי שחטא – ישראל הוא". כלומר, יהודי גם אם הוא פורק מעליו את עול המצוות, נשאר בכל-זאת יהודי. אין לקביעה זו מקבילה בדתות אחרות, להבדיל. נוצרי שאינו מקיים את מצוות דתו, חדל להיות נוצרי. מוסלמי שכופר בדת האסלאם – אינו יכול להיחשב מוסלמי. אבל יהודי, גם אם יצעק שבע פעמים שאינו מאמין (חלילה) בה' ובתורתו, יישאר יהודי.

מכאן נובעת הנחה מוטעית, שאין קשר בין יהדות לבין שמירת מצוות. טעות זו גוררת טעות שנייה: אם יהודי נשאר יהודי גם כשאינו שומר מצוות, מדוע לא יוכל גם גר להיות יהודי בלי לשמור מצוות?

הטעות היא בהבנה שטחית של המאמר "ישראל אף-על-פי שחטא ישראל הוא". אין פירושו שאפשר להיות יהודי בלי תורה ומצוות. להפך, הקשר של יהודי עם התורה מושרש עמוק כל-כך בנפשו, עד שגם אם ירצה להינתק מיהדותו – לא יוכל. כלומר, יהודי אף-על-פי שחטא, בכל-זאת יהודי הוא, ונשאר קשור אל התורה.

הדבר דומה לאמירה "בן, אף-על-פי שחטא

מהירידה מגיעים לעלייה גדולה

יהושע, בהתייחס ליחסי עם-ישראל ואומות-העולם: "גדולה הכבש העומדת בין שבעים זאבים". השיב לו רבי יהושע: "גדול הוא הרועה שמצילה ושומרה ושוברן לפניו".

אורך הגלות

מתעוררת כאן שאלה: כל עוד עם-ישראל הוא בדרגת 'ח', שזו מדרגת האבות, אברהם יצחק ויעקב, מובן שהרועה, הקב"ה, שומר ומגן עליו; אבל מכיוון שעם-ישראל אינו בדרגת האבות, אלא בדרגה נחותה, עד 'כשהוא מת' – איך "הרועה שומרה"?

משיב רבי יהושע, שדווקא על-ידי הירידה נוצרת עלייה נוספת – "כשהוא מת קולו שבעה". על-ידי הירידה של הגלות נוצרים 'שבעה קולות' – שבע דרגות בעבודת ה' ומוסיפה המשנה ואומרת, שדווקא על-ידי ה'זקנה' "דעתם מתיישבת עליהם". אף-על-פי שהגלות ארוכה ו'זקנה', מגיעים דווקא על-ידי ליתר חכמה ותבונה, ולעלייה רוחנית גבוהה יותר, כפי שתתגלה בקרוב ממש בגאולה האמיתית והשלמה.

(לקוטי שיחות כרך יז, עמ' 131)

לתוספת קרבנות. על כך הוא מביא את הפתגם בקשר לכבש, שדווקא על-ידי "כשהוא מת" מגיעים להכפלה פי שבעה של "קולו".

בהמשך המשנה מובאת עוד המחשה לרעיון זה: "זקני עם-הארץ, כל זמן שהם מזקינים, דעתם מיטרפת עליהם... אבל זקני תורה אינו כן, אלא כל זמן שהם מזקינים, דעתם מתיישבת עליהם". המצב הטבעי הוא, שהזקנה גורמת ירידה ביכולותיו של האדם, ואולם אצל "זקני תורה" המצב הפוך – דווקא הירידה של הזקנה מביאה יתר יישוב-הדעת.

גדול הרועה

'יולדת' רומזת לגאולת ישראל. הגלות נמשלה לתקופת העיבור, והגאולה – ללידה, כמו שנאמר בנבואת הגאולה: "חלה גם ילדה ציון את בניה". מאמרו של רבי יהושע מסביר איך עם-ישראל מצליח להתקיים בזמן הגלות ולהגיע לגאולה.

מסופר במדרש שאנדריאנוס אמר לרבי

תחילת הפרשה מפרטת התורה את דיני היולדת והקרבנות שעליה להביא. הדין הוא, ש"במלאות ימי טהרה" עליה להקריב עולה וחסאת. המשנה דנה במקרה שהאישה נדרה להביא קן ציפורים "כשאלד זכר", שאז היא מחייבת את עצמה בקרבנות נוספים. בהמשך מובאים מקרים של ספקות, כשלא ברור מה נדרה האישה ומה הקריב הכוהן, שאז יכול להיות מצב שעליה להקריב עד שבעה או שמונה קרבנות.

על כך אומר רבי יהושע (במשנה): "זהו שאמרו (על כבש): כשהוא חי – קולו אחד, וכשהוא מת – קולו שבעה". כל עוד הכבש חי, היה משמיע קול אחד – הפעייה שלו; אולם כשהוא מת יכולים להתקין מאבריו שבעה כלי-נגינה: "קרניו – לשתי חצוצרות, שתי שוקיו – לשני חלילין, עורו – לתוף, מעיו – לנבלים, בני-מעיו – לכינורות".

הזקנה מחזקת

כוונתו של רבי יהושע היא להסביר את העובדה שדווקא על-ידי הספקות שהתעוררו בקשר לקרבנותיה של היולדת, מגיעים

מן המעייין

נושא השבוע: לימוד זכות

אמרת השבוע

תירוץ לקושיה

רבי מרדכי מנדבורנה התארח לפני הפסח בעיירה סמוכה לליסה. אחד מתושבי המקום סיפר לו שהוא נוסע לשבות בחצר הרב הקדוש מליסה. ביקשו רבי מרדכי למסור דרישת-שלום ולומר לרב דבר-תורה בשמו:

בשולחן-ערוך, הלכות פסח, נאמר: "שואלים ודורשים בהלכות פסח קודם לפסח שלוש ימים". הרמ"א מעיר על כך: "והמנהג לקנות חיטים לחלקם לעניים לצורכי פסח". מתעוררת השאלה, מה עניין זה אצל זה? ולמה כתב זאת הרמ"א בתוספת ו החיבור (והמנהג). אלא זו כוונתו: מה אכפת לי אם תדרוש או לא תדרוש, העיקר שתקנה חיטים כדי לחלקם לעניים.

כשנאמרו הדברים לפני הרב מליסה, התפעל מאוד וקרא: "כל שנה הייתי מתחבט בקושיה זו, ובא הרבי מנדבורנה ושלח לי תירוץ".

טובה, שהיא מידה טובה, מחיה ארבעה.

(הרבי הרי"צ מליובאוויטש)

מקומו גורם

"אל תדון את חברך עד שתגיע למקומו". לפעמים מקומו גורם לו לחטוא, משום שפרנסתו היא ללכת כל היום בשוק, ועיניו רואות את כל התאוות, העין רואה והלב חומד.

(תניא)

רחמים על הזולת

האומר שבגלל מעשהו הטוב של פלוני מגיע לו כי יעזרהו הקב"ה במה שדרוש לו, הופך גם על עצמו את הדין לכף-זכות. המשתתף בצער חברו ומעורר עליו רחמים, יבוא על שכרו.

(הבעל שם טוב)

תוכחה מתוך קירוב

תקופה זו דורשת קיום מצוות אהבת ישראל לכל אחד ואחד מישראל. יש ללמד זכות על כל יהודי ואסור שתהיה מחלוקת. אין הכוונה שאל-לו לאדם להוכיח את הזולת, אלא שיש לעשות זאת בדרך של קירוב וללא 'דקירה'.

(ספר השיחות תש"ד)

לראות את השלמות

"וראה הכהן את הנגע... וראהו הכהן" (ויקרא יג,ג). יש כאן רמז, שכאשר בודקים את האדם, אסור לראות את חסרונותיו בלבד, את מקום נגעו, אלא צריך לראותו בשלמותו, עם מעלותיו. זהו שנאמר: "וראה הכהן את הנגע" ואחר-כך "וראהו הכהן" – שיראה את כולו.

(עיסורי תורה)

שתי עיניים

לפיכך נאמר (שבועות ו) כוהן שסומא באחת מעיניו אסור לו לראות את הנגעים. כל נגע צריך בחינה בשתי עיניים – בעין אחת לראות את הנגע, ובעין השנייה לראות את הסיבות שגרמו לכך. כוהן הרואה רק בעין אחת, הרואה רק את הנגע ואינו טורח למצוא צד זכות, פסול מלראות את הנגעים.

(הרב יוסף קליין)

מידה טובה מחיה

חז"ל אמרו כי מרובה מידה טובה ממידה שאינה טובה. על לשון הרע, מידה רעה, נאמר שהיא הורגת שלושה (רח"ל). מכאן שלשון

מרוסיה באלתנו

בשנת תשכ"ד הוחלט במשפחתנו להגיש בקשה להיתר יציאה מברית-המועצות. ידענו מראש כי הסיכויים שבקשתנו תיענה בחיוב קלושים, ובכל-זאת ניסינו וקיוונו. הגשתי בקשה ל'אוביר' (משרד ההגירה הסובייטי), ולאחר המתנה של כמה חודשים נענינו בשלילה. הגשתי בקשה שנייה וגם זו נדחתה. גורל דומה נכון גם לפנייתי הבאות.

בראותי כי בדרכים המקובלות לא נזכה לקבל היתר יציאה, החלטתי לנקוט דרך נועזת, שנועדה למקד בי ובדרישתי תשומת-לב מיוחדת.

בשלב ראשון דרשתי לקבל את שלושת ילדי לישיבה הרשמית היחידה שהוקמה (לאחר מות סטאלין) ופעלה במוסקבה. מטרתה הייתה תעמולתית. למראית-עין כביכול אפשרו השלטונות ליהודי ברית-המועצות לנהל את חייהם כרוחם, בעוד בפועל לא היו בישיבה כמעט תלמידים והמעט שלמדו בה נדרפו.

הצגתי את דרישתי זו לראש הישיבה, שהחוק אסר עליו לקבל תלמידים מתחת לגיל שמונה-עשרה. ילדי היו אז בני אחת-עשרה, ארבע-עשרה ושש-עשרה. הגעתי ללשכתו של סגן השר לענייני דת וצבאי לפניו את דרישתי. הוא, כמובן, דחה אותה על הסף. לא הרפיתי והוספתי ללחוץ ולשגר מכתבים לכל הגורמים הנוגעים בדבר. ידעתי שאני צועד לעימות ישיר עם השלטונות.

ההתרחשות הבאה העלתה את העימות לרמת-שיא. בראשית קיץ תשכ"ה ביקרתי בבית-הכנסת הגדול של מוסקבה ושמעתי מידי טוב שלי, כי גבאי בית-הכנסת מתכוננים לערוך במקום חגיגה לרגל התשעה במאי – היום שבו גברו צבאות הברית על גרמניה הנאצית. כך מבקשים הגבאים – הסביר הידיד – להראות לשלטונות כי גם היהודים הדתיים שותפים לחג הזה.

האיש הוסיף ואמר, כי שמעו שנוכחותם של צעירים יהודים בחגיגה זו אינה רצויה לגבאים, מכיוון שלחגיגה יוזמו גם אנשי שגרירות ישראל ונציגי שגרירויות נוספות, והגרסה הסובייטית טוענת כי הדור היהודי הצעיר נותק לגמרי מהדת היהודית ואין לו כל עניין בה.

כך, לדוגמה, הופיע בכתב-העת היידי 'אייניקייט' (אחדות) מאמר מפריע-טו של העורך, אהרן וורגליס, כנגד הלורד רוסל מבריטניה, שהאשים את

לחולל ניסים

כאשר מעוררים יהודי לתקן את דרכיו, להוסיף בלימוד התורה, להדר בקיום המצוות, להימנע מדברים שליליים מסויימים, הוא עשוי להגיב בשתי דרכים (בהנחה שהדברים נופלים על אוזניים כרויות): יש דברים שהוא אכן מקבל עליו ומחליט לתקנם, ויש דברים שהוא טוען כי אין בכוחו לבצע.

אין זה בהכרח תירוץ של עצלנים. ייתכן מאוד שעל-פי מצבו, כוחותיו, אפשרויותיו והרגליו – באמת אין בכוחו להשתנות עד כדי כך ולבצע דברים מסויימים. מה עושים?

התשובה היא, שכל זה היה נכון לו ההנהגה היחידה התופסת לגבי יהודי הייתה ההנהגה הטבעית; אבל מאחר שהקב"ה מנהיג את עולמו גם בהנהגה ניסית ועל-טבעית – בכוחו של יהודי להתעלות מעל מגבלותיו ולבצע גם את הדברים שנראים לו בלתי-אפשריים. כי זה כוחו של יהודי, שגם ה'נס' הוא חלק טבעי ממנו.

הנהגה טבעית והנהגה ניסית

הוראה זו מפיקה תורת החסידות מעניינה של פרשת החודש. פרשה זו מלמדת אותנו, כי עמ-ישראל חי ופועל כל הזמן על-פי שני לוחות-שנה: הראשון הוא הלוח הרגיל, שמתחיל בתשרי ומסתיים באול; השני מתחיל בניסן ומסתיים באדר. לפי הלוח הראשון, חודש תשרי הוא החודש הראשון של השנה, ואילו לפי הלוח השני, חודש תשרי הוא החודש השביעי, והחודש הראשון הוא – ניסן.

המדרש מגדיר זאת כך: "משבחר הקב"ה בעולמו, קבע בו ראשי-חודשים ושנים; ומשבחר ביעקב ובניו, קבע בו ראשי-חודש של גאולה". פירוש הדבר, שהלוח המתחיל בתשרי קשור יותר בהנהגתו הכללית של העולם, ואילו הלוח שמתחיל בניסן קשור בצד העל-טבעי, הצד של הגאולה, שהוא הצד האמיתי של עמ-ישראל.

יש שתי צורות של הנהגה שלפיהן הקב"ה מנהיג את עולמו: הנהגה אחת היא ההנהגה הטבעית, הקשורה בסדרי העולם ובחוקי הטבע. ההנהגה השנייה היא ההנהגה הניסית, העומדת מעל לטבע ומשדדת את מערכות הטבע.

חודש תשרי, המציין את בריאת העולם, הוא החודש הראשון (ומקור הכוח) של שיטת ההנהגה הטבעית; ואילו חודש ניסן, שבו ננאלו אבותינו ממצרים ונעשו להם הניסים הגדולים, הוא החודש הראשון (ומקור הכוח) של ההנהגה הניסית.

לגבי העולם כולו קבע הקב"ה "ראשי-חודשים ושנים" – זה לוח-השנה הרגיל, המתחיל בתשרי והמציין את ההנהגה הטבעית. אבל "משבחר ביעקב ובניו, קבע בו חודש של גאולה" – לעם היהודי קבע הקב"ה לוח-שנה נוסף, המתחיל בניסן והמציין את ההנהגה הניסית.

גאולה עכשיו

עמ-ישראל חי ומתקיים אפוא בעת ובעונה אחת בשני מישורים: מצד אחד הוא חי בדרך הטבע, על-פי חוקי הטבע ועל-פי מגבלות הטבע. מצד שני יש בו תמיד יסוד על-טבעי, משהו שאינו כפוף לטבע ולחוקיו.

עצם קיומו של עמ-ישראל ממחיש את שני המישורים שהוא חי בתוכם. מצד אחד, הכול מתנהל בדרך-הטבע – זה עם של בני-אדם, האוכלים ושותים, נולדים ומתים, צוחקים ובוכים – ככל האדם, לא מלאכים. ועם זאת, הם מצליחים בדרך נעלמה כלשהי לשרוד ולפרוח על-אף כל התחזיות ולמרות כל הרדיפות וההשמדות ששום עם אחר לא נתנסה בשכמותן. כזה הוא עמ-ישראל, שבמקביל לחוקי הטבע יש לו חוקי-קיום משלו, חוקים על-טבעיים שיסודם בקב"ה.

לכן הגאולה יכולה לבוא תיכף ומיד ממש, משום שניתן לעמ-ישראל הכוח לפעול על-פי "חודש של גאולה". אמנם מצד הסדר הטבעי צריכה הגאולה לבוא בתהליך מסוים, שגם דורש זמן וכו', אבל ברגע שיהודי מתעלה למימד הניסי שבו – הוא יכול לגרום שהגאולה תבוא כהרף-עין, תיכף ומיד ממש.

שלטונות ברית-המועצות בכך שאינם מאפשרים ליהודים להעניק חינוך דתי לבניהם. "מה לך לורד רוסל כי נזעקת להגן על הדת היהודית צעירי היהודים אין להם כל עניין בדת היהודית!"; כתב וורגליס.

והם קיבלו את הצעתי בהתלהבות. גם לאחייני, ר' ישראל פרידמן, הצעתי שיבוא עם ילדיו לחגיגה המתוכננת. היו לו עשרה ילדים, שכולם חונכו בדרך התורה והחסידות. הוא קיבל את הצעתי.

באנו שנינו עם הילדים לחגיגה. על הבימה שליד ארון-הקודש היה מקום מושבו של הרב. צידה השני של הבימה נועד לאורחים, כלומר לאנשי השגרירות ולתיירים יהודים מחו"ל, כדי שלא ייצרו, חלילה, מגע כלשהו עם המתפללים. אני ואחייני ר' ישראל נשארנו בקהל מחזה ולתידור-אגיל – לעלות על הבימה ולעמוד ליד הרב. הבאנו עמנו סידורי-תפילה ומסרנו אותם לידיהם. אמרנו להם כי בעת תפילת מנחה וערבית יתפללו בקול רם.

קהל רב מילא את בית-הכנסת עד אפס מקום. עיני הכול היו מופנות אל הבימה – שם ישבו הרב, האורחים הנכבדים ושם נועד להיערך הטקס המרכזי של החגיגה. עם זה נתגלה לעיני הנוכחים מחזה ולתידור-אגיל – ילדים ונערים מגיל שמונה ועד גיל שבע-עשרה עומדים על הבימה וסידורים בידיהם.

כשראה זאת גבאי בית-הכנסת (שמילא גם שליחות מטעם הכוללת) נתמלא חמת-זעם, וניסה להוריד את הילדים מהבימה. הילדים לא שעו לו. הוא לא יכול היה להשתמש באלימות – יתר, לנגד עיניהם של אנשי השגרירות. פנה אפוא הגבאי אל הרב וביקשו להורות לילדים לרדת. זה נענה לו, אך הילדים התעלמו גם מהוראת הרב.

הגבאי סינן לעברם בזעם: "מה עושים כאן יהודונים אלה? אני אעשה בהם שפטים!". הילדים נשאר שם על אפו ועל חמתו, כשהם ממקדים את תשומת-הלב של כל הנאספים, שלא העלו כלל על דעתם כי עדיין מצויים בלב מוסקבה וילדים ונערים הדבקים בתורת ישראל.

החגיגה נסתיימה ואנו יצאנו ממנה ברגשות מעורבים. מצד אחד שמחנו על כי עלה בידנו להפגין יהדות גאה ובכך לקדש שם שמים; מצד שני כרסם בליבנו החשש מפני תגובת השלטונות.

זו אכן באה... זמן קצר לאחר החגיגה קיבל אחייני, ר' ישראל פרידמן, היתר-יציאה מברית-המועצות. כעבור כתשעה חודשים קיבלנו גם אנחנו היתר לעזוב את גבולות המדינה. כל הסימנים הראו שפשוט נמאסנו על שלטונות ברית-המועצות והם העדיפו להיפטר מעמנו אחת ולתמיד.

(סיפורו של הרב אהרון חזן מבני-ברק, על-פי ספרו 'נגד הזרם' בהוצאת 'משאבים')

הגאונות של לוח-השנה היהודי

הן את הירח. השליטה של חז"ל באסטרונומיה ובמתמטיקה לא-תיאמן. אנחנו מדברים על תקופה שלפני אלפיים שנה, כאשר לא עמדו לרשותם שום אמצעים טכנולוגיים!"

אין סתירה

בשנים האחרונות מכהן פרופסור מרצבך כנשיא 'אגודת תורה ומדע', המאגדת מאות אנשי-מדע שומרי מצוות. הרעיון המרכזי של האגודה הוא להוכיח לעמיתיהם כי אין כל סתירה בין אמונה למדע. "לא מדובר בשני קטבים, אלא בשני חלקים המשלימים זה את זה בהרמוניה מלאה", אומר מרצבך. "כך אני חי ומאמין בפשטות כשאני באוניברסיטה וכשאני, להבדיל, בבית-הכנסת."

את הרעיון הזה מבקש פרופ' מרצבך להנחיל גם לבני-הנוער. ביום שלישי הקרוב הוא מקיים באוניברסיטה כנס פתוח לצעירים בנושא תורה ומדע. יופיעו בו רבנים ומדענים ידועים, שיציגו את הסוגיה ממגוון זוויות. מרצבך עצמו ירצה, איך לא, על "הבסיס המתמטי של הלוח העברי".

הפרופ' מרצבך: "הרמוניה בין אמונה למדע"

זאת באורח גלוי מדי, יפגע הדבר בבחירה החופשית. על-כן הוא מסווה את התערבותו. הוא מחולל ניסים שאפשר להסבירם במסגרת 'תורת ההסתברות'. בכך הוא מאפשר לכל יחיד להחליט אם אירע כאן נס או מאורע טבעי. שני אנשים ניצלו מתאונת-דרכים קשה – האחד יאמר 'קרה לי נס', השני יגיד, 'יד המקרה'."

ידע בלתי-ייאמן

חזרה ללוח-השנה היהודי. "זה לוח גאונים", אומר מרצבך בהתפעמות, "טוב בהרבה מכל הלוחות האחרים. בשונה מהלוח הלועזי, שמתייחס למהלך השמש בלבד, והלוח המוסלמי, שמתייחס לירח בלבד – הלוח היהודי מביא בחשבון הן את השמש

"ע"ד לפני כעשר שנים לא ידעתי כלום על לוח-השנה העברי", מתוודה עלי מרצבך, פרופסור למתמטיקה באוניברסיטת בר-אילן ומומחה לתורת ההסתברות. "יום אחד ישבתי ללמוד את הלכות קידוש-החודש ברמב"ם. נפרש לפניי עולם מופלא, חכם מאוד, שדיבר אליי גם בגלל החישובים המתמטיים המורכבים שבו". כיום נחשב מרצבך למומחה בתחום ואף מעביר באוניברסיטה 'קורס ללוח העברי', במסגרת הפקולטה למתמטיקה.

תורת ההסתברות מנסה לחשב את סיכוייהם של תרחישים. למשל, מהי ההסתברות שמתבצע ייפול חמישים פעמים רצופות על אותו צד? או, למשל, מהי ההסתברות שפרופסור בעל-שם למתמטיקה יעלה ארצה, יתגורר בשילה, יהיה אב לעשרה ילדים, ששישה מהם כבר הקימו בתים בישראל וכולם ביש"ע?

נס או אירוע טבעי?

ניחשתם – זהו הפרופסור מרצבך. הוא נולד לפני חמישים וחמש שנים במשפחה דתית בפרו. בבחרותו בא לארץ, ללמוד בישיבה. אחר-כך למד מתמטיקה וסטטיסטיקה באוניברסיטה העברית. את הדוקטורט עשה באוניברסיטת בן-גוריון. התחתן והשלים פוסט-דוקטורט בצרפת. לאחר ששב ארצה עם רעייתו מרים, התיישבו השניים בשילה. ששת בניו ובנותיו הנשואים גרים (עם שבעה-עשר ילדיהם) בעופרה, באלון-מורה, בשילה, בגוש-קטיף, בסוסייה ובגבעת-הדגן.

"הקב"ה מנהיג את העולם באמצעות חוקי הטבע שקבע", אומר הפרופ' מרצבך. "לפעמים הקב"ה רוצה להתערב בבריאה ולחרוג מהסדר הרגיל. אם יעשה

בריאות עם סיעוד בחבילה אחת!

המבצע כולל: תוכנית סיעודית לכל אחד מבני הזוג, ובנוסף ניתוחי השתלות איברים בחו"ל, התרופות היקרות שאינן כולל הבריאות, טיפולים מיוחדים בחו"ל, עזרה ראשונה לכאבי שיניים, ביטוח רופא 24 שעות וייצור רפואי טלפוני חינם.

עדיין במחירים הישנים

קבוצת גפן - המבטחת המורשת של הציבור הדתי

1800-39-33-39

ספר שמוכרחים לקרוא

נשמה עם עצמה

סיפורם המרתק של בני-ישיבה, היוצאים למסע-רוחני בחיפוש דרך רוחנית בעבודת ה'. במהלך המסע הם מתלבטים בשאלות קשות ומגלים עולמות קסומים.

ספר מסעיר, מחדש ומעורר מחשבה מאת מנחם ברוד

הפצה: 'יודאיקה', 03-9606120

פינת ההלכה

מאת הרב יוסף גינזבורג, רב אזורי עומר

ניקיון פסח

שאלה: מהו הניקיון הדרוש כדי להכין את הבית לפסח?

תשובה: יש לנקות כל מקום שמצוי בו חמץ בתדירות, ואף מקומות שיש לחשוש שמא הכניסו לשם חמץ באקראי. אין צורך לנקות מקום גבוה או נמוך מכדי שימוש רגיל. כשיש פעוטות בבית יש לבדוק ולנקות גם מקומות נמוכים. ניקוי יסודי של הארונות וכדומה פוטר אותם מבדיקה בשעת בדיקת החמץ.

תיקים, ארונות, מגירות וכלי-קיבול אחרים, בפרט אלה של הילדים, טעונים ניקוי יסודי. ניקיון זה חשוב הרבה יותר מניקוי הרצפות, הקירות ואף הרהיטים. צעצועים שאי-אפשר לנקותם היטב, יש להניחם במקום צדדי כדי שלא ייגררו משם פירורים לשאר הבית, ואחר-כך לסגור ולמכרם בחמץ.

יש להפסיק לאכול על השטיחים ולנקותם היטב ככל

האפשר. בכלל, רצוי שבפסח לא יאכלו הילדים על השטיח (עדיף להניחו בין הדברים הנמכרים לגוי, או לנקותו היטב, לגלגלו ולהניחו בצד).

ניסים: עיקר הבעיה היא בכיסוי הילדים הקטנים, מאחר שהם נוהגים להכניס בהם חטיפים וממתקים. החל מפורים רצוי מאוד לתת לילדים רק חטיפים כשרים לפסח או כאלה שאינם חמץ ('במבה' במקום 'ביסלי', וכיו"ב), ומובן שהטוב ביותר הוא לכבדם בפירות ובקטניות נטולי חמץ. בגדים שלא נזהרו בהם כאמור, חובה לנערם ולנקותם היטב מכל פירור חמץ.

ספרים: ספרים שלא השתמשו בהם כל השנה פטורים מבדיקה. אלה שהיו בשימוש – דיי בניעור ובניקיון ואין צורך (ותועלת) ב'אורור'. חוברות וספרים שהשתמשו בהם תדיר עם החמץ ממש, כגון ברכונים, 'זמירות שבת', שבועונים ועלונים וכדומה – רצוי לסגור אותם עם הדברים הנמכרים במכירת חמץ לגוי.

מקורות: שו"ע אדה"י סי' תמ"ז, סי' תמ"ח, סי' תמ"ט, תלג סי"ב ואי"ך. סמ"ב מג. עשרי-תשובה תלג סי"א.

פותחים את ספר שמות עם "שולחן שבת"

שולחן השבת שלכם יראה אחרת עם הסדרה המופלאה. על כל פרשה שלוש-עשרה שיחות ורעיונות, עשירים וקולעים, בעלי מסר ומוסר-השכל, בשפה שווה לכל נפש. מעובדים מאוצר שיחותיו של הרבי מליובאוויטש, המאיר את פרשיות התורה ואת מועדי ישראל באור מקורי ומיוחד

להשיג בחנויות הספרים המוכרות. להזמנות בכרטיס אשראי (ולא תוספת דמי משלוח): 'יודאיקה', 1-700-704120